

Прикарпатський національний університет
імені Василя Стефаника

Факультет філології

Кафедра журналістики

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор _____
“ ____ ” _____ 20__ р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Риторика та спітчрайтинг

Спеціальність «Журналістика»

Івано-Франківськ – 2022 рік

Робоча програма «Риторика та спітчрайтинг» для студентів спеціальності 061 «Журналістика», 11 с.

Розробник:

Шотурма Наталія Володимирівна, кандидат політичних наук, доцент кафедри журналістики

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри журналістики

Протокол від “31”серпня 2022 р. № 1

Завідувач кафедри:

_____ (проф. Холод О.М.)

“31”серпня 2022 р.

Схвалено методичною радою факультету філології.

Протокол від “ ” серпня 2022 р. № 1

“ ” серпня 2022 р.

Голова _____ (доц. Мартинець А.М.)

Декан факультету філології

_____ (проф. Голод Р.Б.)

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Освітньо-професійна програма, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3.0	Освітня програма «Журналістика» Спеціальність 061 Журналістика	Нормативна	
Модулів –1	Спеціальність (професійне спрямування):	Рік підготовки:	
Змістових модулів –1		3-й	____-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання _____ _____ (назва)		Семестр	
Загальна кількість годин - 90		2-й	____-й
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 4	Освітній рівень: бакалавр	12 год.	__ год.
		Практичні, семінарські	
		18 год.	__ год.
		Лабораторні	
		__ год.	__ год.
		Самостійна робота	
		60 год.	__ год.
Індивідуальні завдання: __ год.			
Вид контролю: залік			

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 1:2

для заочної форми навчання – немає

Мета та завдання навчальної дисципліни

Предметом вивчення навчальної дисципліни є загальні закономірності мовленнєвої поведінки, які водночас формують спеціальні можливості для створення ефективного усного чи письмового висловлювання, тексту, візуального супроводу тексту для різних типів мас-медіа.

Особливості дисципліни полягають у тому, що під час її вивчення основна увага приділяється доцільності застосуванні канонів класичної риторики у сучасних мас-медіа. Наголошується на тому, що сучасна риторика – це не лише професійна риторика журналіста, а й засоби впливу на аудиторію ЗМІ за допомогою слова. Саме тому зміст дисципліни охоплює поняття класичної та неориторики, формулювання поняття терміну медіариторика, вивчення цифрової риторики, риторичних канонів як основи створення журналістських текстів, ораторського мистецтва у роботі теле-і радіожурналістів, вимог до журналіста як оратора, а також взаємозв'язок медіариторики та медіаграмотності.

Метою вивчення навчальної дисципліни є:

- з'ясувати основні поняття і складові медіа риторики;
- сформувати у студента здатності розуміти роль та місце риторичних принципів у створенні журналістських матеріалів;
- оволодіти риторичними канонами створення ефективних текстів для різних типів мас-медіа;
- виробити навички ефективного комунікативного стратегічного планування у процесі усного та письмового спілкування;
- сформувати розуміння ефективності впливу журналістського слова на аудиторію;
- виробити вміння розрізняти медіа маніпуляції.

Основними **цілями** дисципліни є:

- розуміння специфіки медіариторики;
- засвоєння особливостей створення текстів на основі риторичних канонів;
- формування здатності створювати ефективні тексти для різних типів ЗМІ.

Загальні та спеціальні компетентності, якими повинен оволодіти чи які може удосконалити студент у результаті вивчення дисципліни:

ЗК05. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК06. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК07. Здатність працювати в команді.

СК 01. Здатність застосовувати знання зі сфери соціальних комунікацій у своїй професійній діяльності;

СК 02. Здатність формувати інформаційний контент;

СК 03. Здатність створювати медіапродукт;

СК 05. Здатність ефективно просувати створений медійний продукт.

Програмні результати навчання:

ПР 05. Використовувати сучасні інформаційні й комунікаційні технології та спеціалізоване програмне забезпечення для вирішення професійних завдань.

ПР 06. Планувати свою діяльність та діяльність колективу з урахуванням цілей, обмежень та передбачуваних ризиків.

ПР 07. Координувати виконання особистого завдання із завданнями колег.

ПР 13. Передбачати реакцію аудиторії на інформаційний продукт чи на інформаційні акції, зважаючи на положення й методи соціальнокомунікаційних наук.

ПР 14. Генерувати інформаційний контент для будь-якого виду ЗМІ за заданою темою з використанням доступних, а також обов'язкових джерел інформації.

ПР 15. Створювати грамотний медіапродукт на задану тему, визначеного жанру, з урахуванням каналу поширення чи платформи оприлюднення.

ПР 17. Розміщувати оперативну інформацію про свій медіапродукт на доступних інтернет-платформах.

Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні основи фаху.

Тема 1. Вступ. Предмет фотожурналістики і завдання курсу. Основні поняття. Фотожурналістика як сфера масової інформаційної діяльності. Історія виникнення жанрів фотожурналістики. Сучасність та фотографія.

Тема 2. Масово-інформаційна природа фотожурналістики. Інформаційні жанри фотожурналістики: фотозамітка, фотохроніка, розширена фотозамітка.

Тема 3. Фотозамітка.

Функція фотографії в фото замітці. Фотозамітка і її види . Цьому жанру фотожурналістики властиві лаконічність, оперативність повідомлення про особисті. Інформаційні жанри відрізняються особливими прийомами передачі інформації, «телеграфним стилем».

Тема 4. Фоторепортаж.

Різновиди жанру. Репортажна фотографія в жанрах фотожурналістики. Фотомонтаж у фоторепортажі. Композиція фоторепортажу на газетній шпальті. Об'єкт і суб'єкт в фотожурналістики.

Тема 5. Творчий багаж фотожурналіста .

Літературна освіта, самоосвіта. Основи дослідницької роботи. Графічний дизайн. Фотожурналістика та наука. Перегляд короткометражного фільму про фоторепортерів.

Тема 6. Функції та принципи фотожурналістики. Документальність, правдивість, оперативність, образність, лаконічність. Принципи роботи фоторедактора.

Тема 7. Фотокореспонденція .

Відображення в фото-жанрах фотожурналістики авторського «я». Професіоналізм увазі вміння бачити, відбирати і оцінювати суспільно значимі факти . Цей потік інформації фіксує факти і слово.

Тема 8. Художня-публіцистика у фотожурналістиці. Створення якісного портретного та подорожнього нарису. Особливості фотографування в умовах воєнного стану.

Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього о	у тому числі					усього о	у тому числі				
		л	п	кон тр.	ін д	с.р .		л	п	ла б	ін д	с.р .
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні основи фаху												
Тема 1. Риторика як мистецтво публічних виступів. Історія ораторського мистецтва. Поняття риторики.	9	2	2			5						
Тема 2. Цифрова риторика. Поняття та складові елементи.	14	2	2			10						
Тема 3. Функціональні різновиди мовлення. Підготовка до публічного	28	2	6			20						

виступу. Аналіз публічного виступу. Логічні основи мовлення й аргументації. Мовлення. Правильність мовлення. Техніка мовлення. Комунікативні ознаки мовлення. Риторичний канон як основа створення журналістського тексту.												
Тема 4. Риторика в сучасних засобах масової інформації. Ораторське мистецтво на радіо і телебаченні. Акторська подача матеріалу.	14	2	2			10						
Тема 5. Медіаграмотність і медіариторика. Маніпулятивна риторика сьогодення.	9	2	2			5						
Тема 6. Оратор і вимоги до нього. Форми мовленнєвого впливу. Композиція публічного виступу. Публічний виступ і образ оратора. Етика публічного виступу журналіста.	16	2	4			10						
Разом за змістовим модулем 1. Усього.	90	12	18			60						

Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Журналістика і риторика: спільні ознаки.	2
2	Характерні ознаки риторичних законів в журналістиці.	2
3	Робота над медіатекстами.	2
4	Аспекти риторичної діяльності журналіста.	2
5	Практичне застосування засад риторики в індивідуальній журналістській творчості.	2
6	Науково-популярна журналістика: особливості роботи з текстом.	2
7	Засоби виразності в журналістському дискурсі.	2
8	Тропи і фігури мовлення як інструменти творення науково-популярної журналістики.	4
Разом		18

Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Вступ до навчального курсу. Завдання, предмет, джерела курсу. Структура навчального курсу. Літературні джерела навчального предмета.	10
2.	Написання власного журналістського тексту на задану тематику.	10
3.	Теоретичне вивчення особливостей аудиторії; специфіка масової аудиторії.	10
4.	Теоретичне опрацювання системи якості усного та письмового тексту.	10
5.	Вивчення прийомів доведення тези: розширення, прийом шокування, маневр.	10
6.	Увиразнення й унаочнення повідомлення: риторичні тропи і фігури в журналістському тексті.	10
Разом		60

Індивідуальні завдання

Завдання практичного характеру (опрацювання інформації та створення журналістських фотоматеріалів).

Методи навчання

Словесні – розповідь, пояснення; наочні – презентація, ілюстрація; практичні – практична робота, самостійна робота, індивідуальні завдання.

Методи контролю

Усний контроль у вигляді індивідуального та фронтального опитування. Письмовий контроль у вигляді контрольних робіт чи тестувань.

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота						Підсумковий тест (залік)	Сума
Змістовий модуль 1						50	100
T1	T2	T3	T4	T5	T6		
6	6	6	6	6	6		

Методичне забезпечення

- 1.Опорні конспекти практичних занять.
- 2.Нормативні документи.
- 3.Ілюстративний матеріал.

Рекомендована література

Основна

1. Бондаренко В. В. Риторика : навч. посіб. / В. В. Бондаренко; Харків. нац. автомоб.-дорож. ун-т. - 2-ге вид., перероб. і допов. - Харків : ХНАДУ, 2013. - 111 с.
2. Гамова Г. І. Публічний виступ як реалізація ораторської майстерності / Г. І. Гамова // Лінгвістичні дослідження. - 2019. - Вип. 50. - С. 156-165.

3. Колотілова Н. А. Риторика: навч. посібн. /Н. А. Колотілова – К.: Центр учбової літератури, - 2007. – 232 с.
4. Кукуруза Н. В, Майстерніст ь ведучого: навч. посібник. / Н. В. Кукуруза - Івано-Франківськ, 2010. - 176 с.
5. Макович Х.Я., Вербицька Л.О., Капітан Н.О. Словник термінів і понять з риторики. – Львів, 2016. – 140 с.
6. Ораторське мистецтво : навч.-метод. посіб. / авт.-уклад. : І. М. Плотницька, О. П. Левченко, З. Ф. Кудрявцева та ін. ; за ред. І. М. Плотницької, О. П. Левченко. – 2-ге вид., стер. – К. : НАДУ, 2011. – 128 с.
7. Плеханова Т.М. Риторичні основи журналістики: навчально-методичний посібник для здобувачів ступеня вищої освіти бакалавра спеціальності «Журналістика» освітньо-професійної програми «Журналістика» / Т.М. Плеханова. – Запоріжжя: ЗНУ, 2018. – 110 с.
8. Прокопчук Л. В. Риторика. Модульний курс : навч. посіб. / Л. В. Прокопчук. – Вінниця: Нілан-ЛТД, 2017. – 206 с.
9. Риторика : навч.-метод. посіб. з курсів "Основи риторики" та "Професійна риторика" / уклад. Ірина Гузенко. - Л. : ЛДУФК, 2014. - 327 с.
10. Словник журналіста: Терміни, мас-медіа, постаті / [за ред. Ю. Бідзілі]. Ужгород : Закарпаття, 2007. 224 с.
11. Типологічні аспекти системності сучасної української мас-медійної термінології. «Проблеми української термінології» : зб. наук. пр. 2010. С. 97-99.
12. Колотілова Н.А Риторика. Навчальний посібник. К. 2011. http://libfree.com/109333221-ritorikaritorika__kolotilova_na.html.

Допоміжна

1. Абрамович С. Д. Мовленнєва комунікація : підручник. Київ : Центр навчальної літератури, 2004. 472 с.
2. Абрамович С. Д., Чікарькова М. Ю. Риторика : навч. посіб. Львів : Світ, 2001. 240 с.
3. Вандишев В. М. Риторика і софістика в історико-філософському дискурсі : монографія / В. М. Вандишев. – Суми: Вид-во СНАУ, 2015. – 152 с.

4. Гоян В. В. Журналістська творчість на телебаченні : монографія / В. В. Гоян. — К., 2011. — 319 с.

5. Єлісовенко Ю. П. Культура і техніка мовлення в тележурналістиці / Ю. П. Єлісовенко // Стил ь і текст. — К., 2001. — Вип. 2. — С. 168—17.

6. Олійник О. Б. Риторика / О. Б. Олійник. — К. : Кондор, 2009. — 169 с.

7. Стасюк Т. Технології мовного впливу як компонент сучасної комунікації / Т. Стасюк // Українська мова. - 2010. - № 1. - С. 82-87.

8. Тріщук О. В., Фіголь Н. М. Словник помилкового слововживання в сучасних медіа. Київ : Політехніка, 2015. 300 с.

Інформаційні ресурси

1. <http://classics.mit.edu/Aristotle/rhetoric.html>.

2. <http://rhetoric.berkeley.edu/>.

3. <http://www.stanford.edu/dept/english/courses/sites/lunsford/pages/defs.htm>.

4. <http://rhetoric.eserver.org/>.

5. <http://www.communicationencyclopedia.com>

9. <https://cje.org.ua/> - Комісія з журналістської етики

10. <https://masterlev.com.ua/knygy-pro-oratorske-mystetstvo-ukrayinskoyu-movoyu/> - підбірка книг та мотивуючої літератури з ораторського мистецтва

11. <https://nsju.org/> - Спілка журналістів України

12. <https://www.facebook.com/uaspeakersclub/posts/2804601386492324> - підбірка фільмів на тему ораторського мистецтва